

Fylkesmannen i Oppland

Arbeidsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Deres referanse
Vår referanse 2013/4850-0 721.0 LDA
Saksbehandler Line Dahl, tlf. 61 26 60 86
Avdeling Helse- og sosialavdelingen

Dato 30.10.2013

Høringsuttalelse - Utkast til endring i forskrift om sosiale tjenester til personer uten fast bopel i Norge

Fylkesmannen i Oppland viser til høringsbrev av 22. juli 2013, og telefon fra departementet den 28. oktober om utsatt frist for høringsuttalelse til 31. oktober.

Utkastet til endring inneholder forslag til endringer i § 4 i forskrift om sosiale tjenester til personer uten fast bopel i Norge. Det redegjøres for to alternative endringer i forskriftsbestemmelsen.

Fylkesmannen i Oppland har følgende merknader:

Fylkesmannen i Oppland har hatt noen få henvendelser fra et NAV-kontor vedr. personer som er såkalte «ureturnerbare», men vi har ikke hatt klagesaker fra personer som regelen i § 4 omfatter etter at nødrettsbetraktningene ble forskriftsfestet 1. januar 2012.

Fylkesmannen mener at ved oppheving av bestemmelsen vil rettsikkerheten bli svekket for den det gjelder. Uavhengig av om departementet velger alternativ 1 eller 2, vil Fylkesmannen i Oppland be om en presisering av hvilke rettigheter denne gruppen skal ha og hvor langt retten går, særlig med tanke på å unngå forskjellsbehandling mellom kommuner og mellom fylker. Disse personene kan befinne seg i en akutt nødsituasjon, uavhengig av om det ulovlige oppholdet skyldes at de ikke har ordnet utreise eller at de ikke samarbeider om utreisetidspunkt. Forpliktelsene opphører ikke selv om forskriftsreguleringen oppheves, og samfunnet har fortsatt en hjelpeplikt ovenfor personer i nød, jf. menneskerettskonvensjonen. Det er viktig at velferdstjenestene ikke forsøkes brukt som et virkemiddel for å løse problemer knyttet til illegal innvandring. Fylkesmannen i Oppland har ikke erfart at antall henvendelser til kommunene økte etter at forskriftene trådte i kraft, og har heller ikke grunn til å tro at andel henvendelser blir lavere dersom bestemmelsen oppheves.

Fylkesmannen mener at benevnelsen «en kort periode» må presiseres for å få fram hva dette innebærer. Enkelte såkalte «ureturnerbare» vil i praksis måtte vente i mange måneder før de kan returnere til sine opprinnelsesland. Dersom de kun skal ha nødhjelp til det aller mest nødvendige, er dette i strid med muntlige tilbakemeldinger Arbeids- og velferdsdirektoratet har gitt vedr. rundskrevet, hvor det fremgår at støtte til det aller mest nødvendige kun skal gis i 5-7 dager. Enkelte med ulovlig opphold oppholder seg lenger en dette før de kan forlate landet. Det vil derfor være behov for en presisering av om personer med ulovlig opphold kan ha rett til mer enn det aller mest nødvendige i perioden etter 5-7 dager (hvis de ikke kan forlate landet). Hvis det kun skal gis nødhjelp til det aller mest nødvendige i lengre periode enn 5-7 dager, er det i strid med forståelsen av nødhjelpsbetraktninger i lov og forskrift.

Videre bør det presiseres hva som menes med «i praksis kunne forlatt landet», og hvordan dette skal dokumenteres. Dersom NAV skal foreta vurderingen av om en person i praksis kunne forlatt landet, må de ha kunnskap om hvilken type dokumentasjon som kan kreves for å kunne bestemme om personen kan/ikke kan forlate landet, eller ikke kan returnere til sitt opprinnelsesland.

Fylkesmannen i Oppland støtter det alternativ som Fylkesmannen i Oslo og Akershus har kommet med: At bistand i nødssituasjoner til personer uten lovlig opphold bør være et statlig ansvar og at en bør se på muligheten for å utvide tilbudet om statlig innkvartering til å gjelde denne gruppen. Løsningen vil ivareta våre konvensjonsforpliktelser. Videre mener vi det er behov for en presisering av hvor langt kommunens ansvar strekker seg. Om det i dette tilfellet er kommunen eller staten som skal ta ansvaret som hviler på Norge etter internasjonale forpliktelser og menneskerettskonvensjonen.

Petter Vaglum e.f.
fungerende avdelingsdirektør/fylkeslege

Line Dahl
rådgiver

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift.